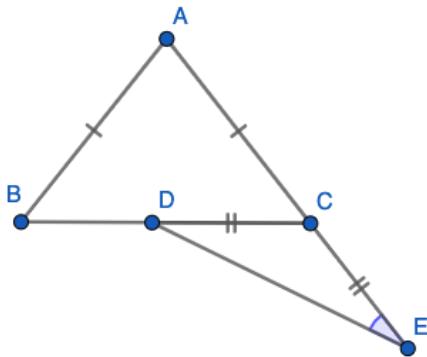

Ģeometrija: Trijstūri un leņķi

1.uzdevums

Uz vienādsānu trijstūra ABC pamata BC izvēlas punktu D , bet uz malas AC pagarinājuma aiz punkta C izvēlas punktu E tā, lai $CD = CE$. Atrast $\angle BAC$, ja $\angle CED = 25^\circ$.

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa BAC lielumu grādos.

Atbilde: 80

Ieteikums:

Var izteikt vispirms $\angle DCB$, tad tā blakusleņķi $\angle ACB$.

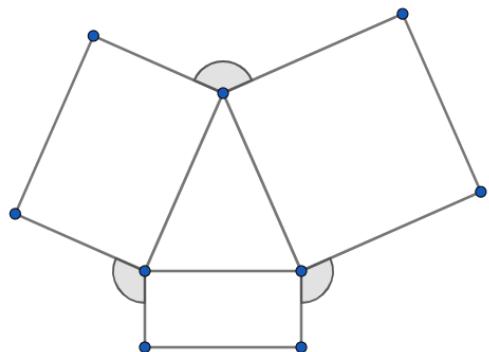
Atrisinājums:

Trijstūra CDE leņķu summa ir 180° un divi no tā leņķiem ir 25° . Tāpēc $\angle DCE = 180^\circ - 25^\circ - 25^\circ = 130^\circ$.

Blakusleņķis $\angle DCA = 180^\circ - 130^\circ = 50^\circ$. Atkārtojam līdzīgu spriedumu vienādsānu trijstūrim ABC , kam viens leņķis pie pamata ir 50° . Arī otrs leņķis pie pamata $\angle ABC = 50^\circ$ un leņķis pie virsotnes: $\angle BAC = 180^\circ - 50^\circ - 50^\circ = 80^\circ$.

2.uzdevums

No vienādsānu trijstūra uz ārpusi konstruēti taisnstūri. Aprēķināt to leņķu lielumu summu, kas apzīmēti ar lociņiem.

Ierakstīt veselu skaitli - leņķu summu grādos.

Atbilde: 360

Atrisinājums:

Trijstūra iekšējos leņķus apzīmējam ar α , α un $180^\circ - 2\alpha$.

Divi no leņķiem, kas apzīmēti ar locīnu ir $360^\circ - (90^\circ + 90^\circ + \alpha) = 180 - \alpha$.

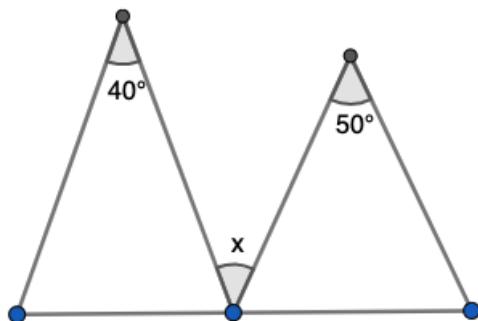
Pie virsotnes ar locīnu apzīmētais leņķis ir $360^\circ - (90^\circ + 90^\circ + (180^\circ - 2\alpha)) = 2\alpha$.

Tāpēc visu trīs leņķu summa:

$$(180^\circ - \alpha) + (180^\circ - \alpha) + 2\alpha = 360^\circ.$$

3.uzdevums

Zīmējumā attēloti divi vienādsānu trijstūri, kuriem leņķi pie virsotnes ir attiecīgi 40° un 50° , un kuru pamati ir uz vienas taisnes. Aprēķināt leņķi x .

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa x lielumu grādos.

Atbilde: 45

Ieteikums:

Var vispirms izteikt leņķus abās pusēs leņķim x .

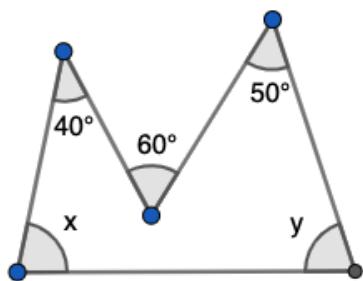
Atrisinājums:

Leņķi pie vienādsānu trijstūru pamata ir attiecīgi $(180^\circ - 40^\circ)/2 = 70^\circ$ un $(180^\circ - 50^\circ)/2 = 65^\circ$.

Iegūstam, ka $x = 180^\circ - (70^\circ + 65^\circ) = 45^\circ$.

4.uzdevums

Aprēķināt leņķu lielumu summu, kas zīmējumā apzīmēti ar x un y .

Ierakstīt veselu skaitli - leņķu summu grādos.

Atbilde: 150

Atrisinājums:

Zīmējumā dots ieliekts piecstūris. Leņķis, kas papildina 60°

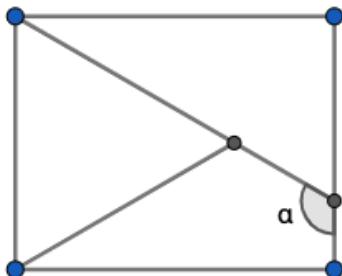
Līdz pilnam leņķim ir $360^\circ - 60^\circ = 300^\circ$. Tā kā piecstūra iekšējo leņķu summa ir $180^\circ \cdot (5-2) = 540^\circ$, tad iegūstam vienādojumu:

$$x + y + 40^\circ + 300^\circ + 50^\circ = 540^\circ.$$

$$x + y = 540^\circ - (40^\circ + 300^\circ + 50^\circ) = 150^\circ.$$

5.uzdevums

Uz vienas no taisnstūra malām konstruēts vienādmalu trijstūris. Vienu no šī trijstūra malām pagarināja, kā parādīts zīmējumā. Atrast platā leņķa α lielumu, kas rodas starp trijstūra pagarināto malu un taisnstūra malu.

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa α lielumu grādos.

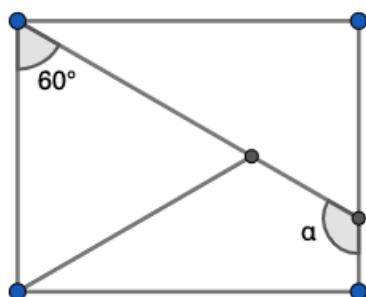
Atbilde: 120

Ieteikums:

Vienādmalu trijstūra iekšējie leņķi ir 60° . Leņķi α var ar to izteikt.

Atrisinājums:

Taisnstūrī pretējās malas ir paralēlas, tāpēc iekšējo vienpusleņķu summa $60^\circ + \alpha = 180^\circ$. Iegūstam, ka $\alpha = 120^\circ$.

6.uzdevums

Atrast $\angle BAC$ lielumu α , ja BD un CD ir šī trijstūra iekšējo leņķu bisektrises, un $\angle BDC$ lielums ir 5α .

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa α lielumu grādos.

Atbilde: 20

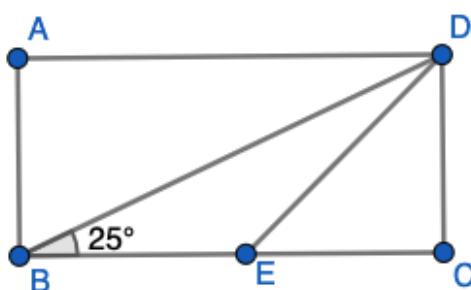
Atrisinājums:

Trijstūra BCD iekšējo leņķu summa ir 180° tāpēc $\angle DCB + \angle DBC = 180^\circ - 5\alpha$, bet $\angle ACB + \angle ABC$ summa ir divreiz lielāka - tātad $360^\circ - 10\alpha$.

$\angle ACB + \angle ABC = 180^\circ - \alpha$ (trijstūra ABC iekšējo leņķu summa). Tāpēc $360^\circ - 10\alpha = 180^\circ - \alpha$ un $\alpha = 20^\circ$.

7.uzdevums

Dots taisnstūris $ABCD$, kurā $\angle CBD = 25^\circ$. Uz malas BC izvēlas punktu E tā, lai $CE = CD$. Atrast leņķa BDE lielumu.

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa lielumu grādos.

Atbilde: 20

Ieteikums:

Vispirms izsaka $\angle BED$, tad izmanto trijstūra BDE iekšējo leņķu summu.

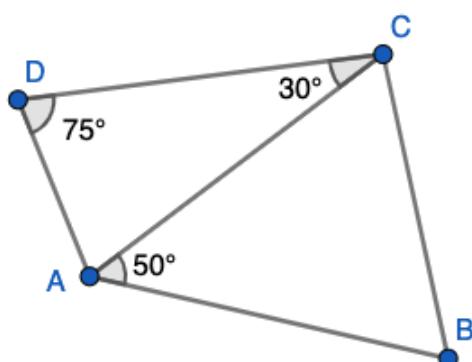
Atrisinājums:

$\angle DEC = 45^\circ$, jo tas ir leņķis vienādsānu taisnlenķa trijstūrī EDC . Tāpēc tā blakusleņķis $\angle BED = 180^\circ - 45^\circ = 135^\circ$.

Trijstūrī BDE divi leņķi jau ir zināmi (attiecīgi 25° un 135°). Tādēļ trešais leņķis ir $180^\circ - 25^\circ - 135^\circ = 20^\circ$.

8.uzdevums

Zīmējumā attēlotajā četrstūrī $AB = CD$. Atrast leņķa $\angle ABC$ lielumu.

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa ABC lielumu grādos.

Atbilde: 65

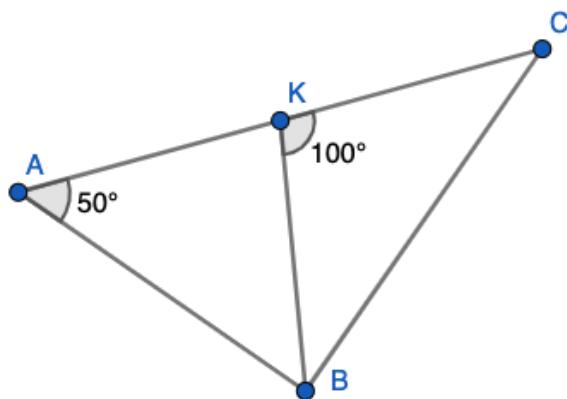
Atrisinājums:

Trijstūrī ACD trešais leņķis ir $180^\circ - 30^\circ - 75^\circ = 75^\circ$. Tāpēc trijstūris ACD ir vienādsānu un $CD = CA$. Zināms arī, ka $CD = AB$.

Tādēļ $AB = AC$ un arī trijstūris ABC ir vienādsānu. Tāpēc $\angle ABC = \angle ACB = (180^\circ - 50^\circ)/2 = 65^\circ$.

9.uzdevums

ABC ir taisnleņķa trijstūris, $\angle B = 90^\circ$. Punkts K atrodas uz hipotenūzas AC un $KB = 15$ cm. Atrast malas AC garumu.

Ierakstīt veselu skaitli - malas AC garumu centimetros.

Atbilde: 30

Ieteikums:

Izsakot leņķus, var pamanīt vienādsānu trijstūrus. Un tad izmantot tajos malu vienādības.

Atrisinājums:

Tā kā ABC ir taisnleņķa trijstūris, tad $\angle ACB = 90^\circ - 50^\circ = 40^\circ$.

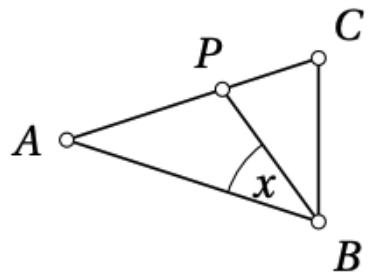
Trijstūrī BKC izsakām trešo leņķi, jo divi leņķi ir zināmi:

$\angle KBC = 180^\circ - 100^\circ - 40^\circ = 40^\circ$. Tādēļ KBC ir vienādsānu trijstūris un $KB = KC$.

$\angle ABK = 90^\circ - 40^\circ = 50^\circ$. Tādēļ arī trijstūris AKB ir vienādsānu un $KB = KA$. Iegūstam, ka $AC = AK + KC = 2KB = 2 \cdot 15 = 30$ centimetri.

10.uzdevums

Trijstūrī ABC malu AB un AC garumi ir vienādi un $\angle ACB = 70^\circ$. Uz malas AC atzīmēja punktu P tā, lai nogriežņi BP un BC būtu vienādi. Aprēķināt ar x apzīmēto leņķi.

Ierakstīt veselu skaitli - leņķa x lielumu grādos.

Atbilde: 30

Atrisinājums:

Tā kā PBC ir vienādsānu trijstūris, tad $\angle PCB = \angle CPB = 70^\circ$ un $\angle PBC = 180^\circ - 70^\circ - 70^\circ = 40^\circ$.

Vienādsānu trijstūrī $\angle CAB = 180^\circ - 70^\circ - 70^\circ = 40^\circ$. Trijstūra ABC iekšējo leņķu summa (zalie lociņi zīmējumā) $x + 40^\circ + 70^\circ + 40^\circ = 180^\circ$ un $x = 30^\circ$.

